

Informace ze zdravotnictví Moravskoslezského kraje

Ústavu zdravotnických informací a statistiky
České republiky

Ostrava
3. 11. 2014

4

Činnost oboru diabetologie, péče o diabetiky v Moravskoslezském kraji v roce 2013

*Activity of the branch of diabetology, care for diabetics
in the Moravskoslezsky Region in 2013*

Souhrn

Tato informace podává přehled o počtu diabetologických ordinací a jejich personálním zabezpečení, dále o počtech ošetření-vyšetření a počtech léčených pacientů. Počet registrovaných diabetiků každoročně vzrůstá, v roce 2013 se s diabetem léčilo 108 754 pacientů. Klesá počet osob léčených pouze dietou (12 804 v roce 2013), zatímco stoupá počet pacientů léčených medikamentózně. Dále byl zaznamenán pokles diabetiků s chronickými diabetickými komplikacemi. Ty mělo v roce 2013 celkem 30,7 % léčených osob.

Summary

This information presents the numbers of diabetologist's consultation rooms, numbers of health personnel involved, numbers of treatments-examinations and numbers of treated patients. The number of treated diabetics steadily increases, the number of patients treated for diabetes in 2013 was 108 754 patients. The number of patients treated only with diet decreases (12 804 patients in 2013) whereas using drugs grow up. Far it was registered decrease of patients with chronic diabetic's complications. It was totally 30.7% in the group of treated patients.

Informace o činnosti diabetologického oboru vychází ze zpracovaných údajů výkazu A (MZ) 1-01 pro obor diabetologie (včetně ordinací praktických lékařů pro dospělé, kteří se touto činností zabývají). Výkaz byl součástí Programu statistických zjišťování v ČR na rok 2013. Formuláře výkazů a pokyny jsou vystaveny na internetu www.uzis.cz.

Zpravodajskou povinnost splnilo 57 diabetologických ordinací a z 546 ordinací praktických lékařů pro dospělé se dle odevzdaných výkazů podílelo na aktivní léčbě diabetiků celkem 335, tj. 61,4 % ordinací. Lékaři ordinací praktického lékaře pro dospělé pro léčbu svých registrovaných pacientů trpících diabetem nevyčleňují úvazek a nevedou evidenci poskytnutých ošetření.

Činnost odborných diabetologických ordinací v kraji zajišťovalo celkem 44,27 lékařů a 59,78 zdravotnických pracovníků nelékařů s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu (v průměrném ročním přepočteném počtu včetně smluvních pracovníků).

Na úvazek 1 lékaře v oboru diabetologie připadalo v kraji v průměru 2 457 léčených pacientů (ČR 2 356). V průběhu roku 2013 poskytly ordinace 335 283 ošetření, což představovalo 3,1 ošetření (ČR 2,6) na jednoho léčeného diabetika.

Diabetes mellitus, jehož výskyt se v posledních letech průběžně zvyšuje, je do značné míry geneticky založené onemocnění. Vliv faktorů prostředí je však u tohoto onemocnění velmi výrazný a na genetické předpoklady navazuje. Mezi faktory zvyšující riziko onemocnění patří nejen stres a nezdravé životní prostředí, ale především nevhodné dietní návyky a s tím související obezita. Onemocnění je zatím nevyléčitelné, ale vhodnou životosprávou a léčbou lze dlouhodobě tlumit jeho projevy a následky. Trvale je počet žen - diabetiček přibližně o 6 % vyšší, v kraji činil v roce 2013 poměr 52,97 % žen a 47,1 % mužů (ČR 52,2 % žen a 47,8 % mužů).

Na diabetologických pracovištích a v ordinacích praktického lékaře pro dospělé bylo v kraji evidováno 108 754 léčených diabetiků, což představovalo 12,6 % celkového počtu léčených diabetiků v České republice. Děti do 14 let a dorost (15–19 let), u nichž se projevil diabetes mellitus I. typu, jsou léčeni převážně na dětských odděleních nemocnic a dispenzarizováni u svých praktických lékařů pro děti a dorost. Ve věku 0-14 let bylo evidováno 29 léčených dětí a u dorostu (15–19 let) bylo léčeno 50 pacientů s tímto typem diabetu.

V roce 2013 činil počet léčených diabetiků 8,9 % z celkového počtu obyvatel kraje (ČR 8,2 %). Nejvyšší výskyt diabetu na 10 000 obyvatel byl zaznamenán v okrese Ostrava 1 130 a Bruntál 972 případů, průměr za kraj činil 889 případů (ČR 820).

Pacienti s DM jsou nejčastěji léčeni perorálními antidiabetiky (PAD), která jsou užívána 66,8 % léčených diabetiků, inzulinem 22,7 % a inkretinovými mimetiky 1,2 %. Počet diabetiků léčených pouze dietou zaujímal 9,2 % z úhrnu léčených osob, v relaci na 10 000 obyvatel činil 105 případů a ve srovnání s rokem 2004 poklesl jejich absolutní počet o 56 %. Diabetes mellitus je chronické onemocnění projevující se především zvýšením hladiny cukru v krvi, tzv. hyperglykemií. Je provázeno mnoha komplikacemi, mezi nimiž k nejzávažnějším patří postižení zraku nebo úplná slepota, selhání funkce ledvin či poškození nervů a krevního zásobení dolních končetin (tzv. diabetická noha), které může končit jejich amputací. Diabetickými komplikacemi bylo postiženo 33 392 osob, tj. 30,7 % z počtu léčených diabetiků (ČR 29,2 %). Nejčastější chronickou komplikací diabetu byla diabetická nefropatie (poškození ledvin), diagnostikovaná celkem u 13 622 léčených osob, což činilo 12,5 % (ČR 12,1 %) z úhrnu léčených, z toho 36,1 % s renální insuficiencí. Počet postižených diabetickou retinopatií (poškození oční sítnice) 12 941 osob, činil 11,9 % z úhrnu léčených, z toho 2,4 % bylo postiženo slepotou (ČR 2,4 %), absolutně 308 osob v kraji. Podíl léčených osob s diabetickou nohou, celkem 6 829 pacientů, činil 6,3 % z úhrnu (ČR 5,2 %). U pacientů s diabetickou nohou bylo nutno přistoupit k amputaci pod kotníkem u 10,1 % (ČR 15,4 %) a nad kotníkem 5,8 % (ČR 9,6 %).

Prevalence diabetických onemocnění stále stoupá. V roce 2013 se léčilo 89 osob na 1 000 obyvatel, v roce 2004 to bylo jen 73 pacientů na 1 000 obyvatel kraje.

Zpracoval: Bc. Tomáš Hruška
ÚZIS ČR, Regionální pracoviště Ostrava
17. listopadu 1790, 708 52 Ostrava-Poruba
tel.: 597 373 309
e-mail: tomas.hruska@uzis.cz
<http://www.uzis.cz/>

Personální zajištění a počty ošetření v oboru diabetologie

Území, kraj	Počet ZZ a pracovišť	Počet pracovníků ¹⁾		Počet ošetření - vyšetření	
		lékaři	ZPBD ²⁾	celkem	na 1 lékaře
Bruntál	5	4,05	5,30	31 276	7 722
Frydek-Místek	9	6,89	7,47	37 874	5 497
Karviná	12	10,68	13,18	80 650	7 551
Nový Jičín	7	4,30	6,70	29 298	6 813
Opava	6	4,65	7,40	31 739	6 826
Ostrava	18	13,70	19,73	124 446	9 084
Moravskoslezský kraj	57	44,27	59,78	335 283	7 574
Česká republika	506	365,68	411,37	2 254 757	6 166

¹⁾ Průměrný roční přepočtený počet, vč. smluvních

²⁾ ZPBD - zdravotničtí pracovníci nelékaři s odbornou způsobilostí bez odborného dohledu dle zákona č. 96/2004 Sb., o nelékařských zdravotnických povoláních § 5–§ 21a

Léčené osoby podle jednotlivých typů diabetu

Území, kraj	Počet léčených osob podle jednotlivých typů diabetu				
	absolutně	na 10 000 obyvatel	v %		
			I. typ DM (E10)	II. typ DM (E11)	sekundární diabetes (E13)
Bruntál	9 289	976,02	3,81	94,36	1,83
Frydek-Místek	15 270	718,46	5,89	92,86	1,25
Karviná	24 381	943,76	8,59	90,41	0,99
Nový Jičín	10 784	709,95	11,03	82,28	6,69
Opava	12 031	679,68	5,46	92,89	1,65
Ostrava	36 999	1 131,90	7,95	90,71	1,35
Moravskoslezský kraj	108 754	890,09	7,48	90,66	1,86
Česká republika	861 647	819,65	6,84	91,67	1,49

Počet léčených diabetiků k 31. 12. 2013

Území, okres	Počet léčených pacientů				Počet nově zjištěných onemocnění		
	celkem	z toho v %		u PL pro dospělé v %	celkem	z toho v %	
		muži	ženy			muži	ženy
Bruntál	9 289	45,00	55,00	12,07	626	46,65	53,35
Frydek-Místek	15 270	49,54	50,46	24,62	1 341	50,56	49,44
Karviná	24 381	43,83	56,17	14,16	1 866	43,78	56,22
Nový Jičín	10 784	43,51	56,49	19,53	1 196	46,99	53,01
Opava	12 031	46,99	53,01	17,10	877	53,48	46,52
Ostrava	36 999	49,94	50,06	15,00	2 544	47,84	52,16
Moravskoslezský kraj	108 754	47,13	52,87	16,59	8 450	47,75	52,25
Česká republika	861 647	47,81	52,19	21,20	72 600	47,85	52,15

Počet léčených osob s chronickou diabetickou komplikací

Území, okres	Diabetická							
	nefropatie		retinopatie			noha		
	celkem	z celku s renální insuficiencí	celkem	z celku		celkem	z celku s amputací	
				proliferativní	slepota		pod kotníkem	nad kotníkem
Bruntál	2 059	1 026	966	299	22	1 164	33	26
Frydek-Místek	1 516	570	1 787	412	75	672	102	96
Karviná	2 280	584	3 268	660	86	2 056	140	73
Nový Jičín	1 169	412	2 424	211	26	623	64	38
Opava	904	370	1 379	533	32	527	135	79
Ostrava	5 694	1 952	3 117	711	67	1 787	214	83
Moravskoslezský kraj	13 622	4 914	12 941	2 826	308	6 829	688	395
Česká republika	104 272	37 733	102 783	27 073	2 458	44 657	6 899	4 269

Léčení diabetici podle druhu léčby

Území, okres	Jen dietou		PAD		Inkretinovými mimetiky		Inzulínem	
	absolutně	na 10 000 obyvatel	absolutně	na 10 000 obyvatel	absolutně	na 10 000 obyvatel	absolutně	na 10 000 obyvatel
Bruntál	574	60,31	7 670	805,91	127	13,34	3 365	353,57
Frydek-Místek	1 930	90,81	13 369	629,02	177	8,33	3 745	176,20
Karviná	2 108	81,60	22 032	852,83	682	26,40	7 726	299,06
Nový Jičín	1 488	97,96	8 399	552,93	81	5,33	2 709	178,34
Opava	1 639	92,59	13 592	767,87	185	10,45	2 354	132,99
Ostrava	5 065	154,95	27 873	852,71	426	13,03	11 733	358,95
Moravskoslezský kraj	12 804	104,79	92 935	760,62	1 678	13,73	31 632	258,89
Česká republika	106 967	101,75	756 756	719,87	11 236	10,69	219 706	209,00

Léčba diabetu podle typu onemocnění *)

Druh léčby	Počet léčeb podle typu diabetu					
	I. typ DM (E10)			II. typ DM (E11)	sekundární diabetes (E13)	porucha glukosové tolerance (R73.0)
	0–14 let	15–19 let	20 let a více			
Jen dietou	x	x	x	12 277	527	3 808
PAD	-	1	607	91 351	976	x
deriváty sulfonylmočoviny	-	1	213	26 298	362	x
metforminem	-	-	241	54 131	450	202
glinidy	-	-	27	1 839	87	x
glitazony	-	-	12	2 044	34	x
akarbózou	-	-	13	833	12	x
inhibitory DPP-IV	-	-	101	6 206	31	x
Inkretinovými mimetiky	-	-	96	1 571	11	x
Inzulínem	29	50	7 680	23 254	619	x
konvenčně	-	-	1 021	9 080	189	x
intenzifikovaně	28	33	6 140	14 160	426	x
inzulínovou pumpou	1	17	519	14	4	x

*) Jeden pacient může být léčen více léčbami současně. Je uvedena každá naordinovaná léčba, která byla předepsána k pravidelnému užívání alespoň na dobu 1 měsíce.

Činnost oboru diabetologie v letech 2004–2013

Ukazatel	2004	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Počet pracovníků (úvazek) k 31.12., vč. smluvních lékařů	37,83	38,30	40,42	43,74	44,71	45,15	43,87
ZPBD	44,60	45,62	48,73	51,97	53,88	53,89	59,46
Počet ošetření-vyšetření (počet návštěv)							
absolutně	291 103	301 428	304 526	318 298	321 606	321 000	335 283
na 1 000 obyvatel	231,5	241,1	244,1	256,0	261,3	261,7	274,4
na 1 úvazek lékaře diabetologa	7 695,0	7 870,2	7 534,0	7 277,0	7 193,2	7 109,6	7 642,6
Počet léčených pacientů k 31.12.							
absolutně	91 752	94 660	95 964	99 813	98 714	105 330	108 754
na 1 000 obyvatel	73,0	75,7	76,9	80,3	80,2	85,9	89,0
Druh léčby							
jen dietou	29 028	22 996	19 379	18 724	15 822	13 715	12 804
PAD	41 246	45 577	47 560	51 048	79 354	87 973	92 935
inkretinovými mimetiky	1 843	2 546	1 678
inzulínem	14 846	16 396	17 619	17 255	27 228	28 512	31 632
inzulínem + PAD	6 632	9 691	11 406	12 786	.	.	.
Počet nově zjištěných onemocnění	7 382	6 957	7 633	7 840	8 883	8 233	8 450
Chronické komplikace diabetu							
diabetická nefropatie	7 773	10 245	10 807	11 934	11 325	12 914	13 622
z toho: s renální insuficiencí	2 414	4 089	4 399	3 982	3 956	4 596	4 914
diabetická retinopatie	12 788	13 360	14 156	13 879	12 820	13 399	12 941
z toho: proliferativní	1 894	2 688	3 041	2 861	2 712	2 934	2 826
slepota	309	371	311	368	286	297	308
diabetická noha	6 618	7 194	7 217	7 319	6 817	6 718	6 829
z toho: s amputací	655	782	781	846	1 449	1 232	1 083
Podíl chronických komplikací k počtu léčených diabetiků v %	29,6	32,5	33,5	33,2	31,4	31,4	30,7

Symbol "." - údaj nebyl sledován

Vývoj počtu léčených diabetiků na 100 000 obyvatel v letech 1996–2013

